

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 25.

V Ljubljani, 11. novembra 1897.

Letnik III.

Stanovanja delavskega ljudstva.¹⁾

(Iz »Katol. Obzornika« št. III.)

Namestu uvoda napisujem takoj pričetkom svoje razprave tri trditve, s katerimi hočem pojasniti zadevo, za katero se gré, namreč opisati razmere delavskih stanovanj in h krati označiti preosnavljajoče namere v tem oziru. Te tri trditve slóvejo:

1. Delavskega ljudstva stanovanja so zelo slaba in škodujejo njegovemu g m o t n e m u, t e l e s n e m u in n r a v n e m u zdravju; tudi v družabno-politiškem oziru imajo velike hibe.

2. V njihovo zboljšanje je najpreje poklicana družba v svojih konkretnih oblikah kot d r z a v a, d e ž e l a in o b č i n a.

3. Družabno preosnavljajoče delovanje je nemožno, ali vsaj zavrto, če nima v organizaciji tistih, katerim je namenjeno, trdne podlage.

Lotimo se dokazovanja teh trditvev.

I. Delavska stanovanja so zelo slaba.

Napake delavskih stanovanj so najpreje g m o t n e.

a) Delavska stanovanja so predraga. In sicer stanujejo delavci tem dražje, čim r e v n e j s i s o.

Najnižje delavske plače po pokrajinskih mestih so 70—90 kr. Na leto znaša ta plača, če odračunimo nedelje in praznike, povprek 210—270 gld. — Najcenejša stanovanja — podstrešne sobice brez kuhinje in sploh brez vsake druge shrambe, pa stanejo 60—90 gld. na leto. Cenejše tudi noben delavec stanovati ne more. Še slabše razmerje med najnižjimi dninami in najcenejšimi stanovanji pa opazamo po velikih mestih. Tam so dneve pač vsaj po 1 gld., toda najbornejša stanovanja ne doboš izpod 120—150 gld. — Ljudje, ki imajo 1200 gld. letnih dohodkov, dobé lahko popolnoma primerno stanovanje za 150—200 gld. (dve prostorni sobi, kuhinja, klet, drvarnica); torej plačajo zanje krog šestinke svojih dohodkov. — Ljudje s 3000 gld. letnih dohodkov stanujejo v stanovanjih s 300 gl. in tedaj plačujejo le de-

¹⁾ To vprašanje je obdelal pisatelj dr. Krek za poročilo pri kat. obrtnem in delavskem shodu v Solnem gradu 8.—11. vel. srpana t. l. Primerno prenačeno in izpopolnjeno je pričujemo na tem mestu. Srčno želimo, naj bi se vse posamne točke, tičeče se družabnega gibanja, obravnavale na ta način, kakor je obravnava pisec tega sestavka.

Uredništvo.

setinko svojega zaslužka. Čim se torej pomikajo dohodki kvišku, tem manjši so stroški za stanovanje. Lagodnost, lišp in razkošnost je po ceni, samo kar je nujno potrebnega — golo življenje — je drago. To velja za vse potrebe v življenju: za kosček kruha, za platneni jopič in tudi za neprijazno podstrešno čumnato. Samosilni kapitalizem čuva to načelo kot svoje najboljše orožje.

Delavci stanujejo torej predrago. Boj za obstoj je pri njih velikrat boj za stanarino.

b) Delavska stanovanja so nezdrava. Po njih sadovih jih boste spoznali. V poročilih raznih mestnih fizikov čitamo leto za letom med prvimi vzroki za nalezljive bolezni in vedno bolj razširjajočo se jetiko — nezdrava stanovanja. Saj poznamo blede, ušale obraze, ki glasno dokazujejo, kako nezdrava so njihova biva-lišča.

Znani socijalni politik profesor dr. Filipovič (Philippovich) je preiskal 25 avstrijskih mest z ozirom na delavska stanovanja. Prepričal se je, da je mnogih polovica brez kuhinje. Po pet in še po več oseb kuha, stanuje in spi v eni luknji. — Na Dunaju je ogledal 101 stanovanje. Samo tri med njimi so imela dovolj zraka. Zato se ni čuditi, da v desetem favoritskem okraju, kjer so večinoma delavci, umira po trikrat več ljudi, nego v prvem okraju. Po pravici imenuje taka stanovanja »anarhistiška gnezda.«¹⁾ — Dunajska uradna statistika javlja l. 1894, da zivi 90.000 Dunajčanov v prenapolnjenih prostorih.

Ko sem prvič prišel na Dunaj in sem zagledal čarobne palače pred seboj, sem se nehoté vprašal: kje je pa tu prostora za delavce, za reveže? Kmalu sem imel priložnost videti zaduhle podzemne kleti in nizke podstrešne shrambe, kjer prebiva ubogo delavsko ljudstvo. Skrb za zdravje v naših dneh preiskuje trge, sega v kaznilnice, zida kmečkim otrokom šolske palače, a pri pragu delavskih stanovanj se ustavlja; tja ne sega.

Sasko ministerstvo notranjih stvari je izdalo dne 30. kimovca 1896 odlok, v katerem zahteva za stanovanje in spalnico vsaj 30 m² zemljišča. Zraven določa, da mora priti na vsako odraslo osebo 30 m³ in za vsacega otroka 10 m³ prostora v stanovanju; sicer je zdravju

¹⁾ Eug. v. Philippovich: Wiener Wohnungsverhältnisse. Berlin. C. Heymann. 1894.

²⁾ m³ = kubičnih metrov.

škodljivo. Zdravniki so se pri raznih skupščinah in svetih že večkrat izrekli, da mora imeti vsaka oseba povprek vsaj 10–15 m³ prostora. — In kakšne so razmere v resnici? Velikanska večina delavskega ljudstva nima niti sledi kakega stanovanja, da bi bilo urejeno po teh načelih.

Razberimo neštivilna podstrešna in kletna stanovanja, ki nikakor ne morejo služiti v samostojna bivališča, premislimo, koliko primanjkuje v delavskih stanovanjih z raka in svetlobe, ki sta vsakemu človeku brezpogojno potrebna, preštejmo stanovanja brez kuhinj, nečedna, več družinam skupna stranišča in zraven si prizovimo v spomin najjednostavnejše zahteve, ki jih nalaga skrb za zdravje, pa moramo reči: Našega delavskega ljudstva stanovanja so nezdrava.

c) Delavska stanovanja so v npravnem oziru škodljiva.

Če ima ena družina en sam prostor po noči in po dnevi, je to že samo na sebi pohujšanje. Otroci in odrastli, zakonski in samci, moški in ženske — vse vprek — to ne more biti v hasek duševnemu zdravju. Tem hujše je to, če je v eni luknji celo po več rodbin, kar se po večjih mestih tudi često dogaja.

Vrh tega ne smemo prezreti, da v delavskih stanovanjih manjka postelj. Škoda, da nimamo iz Avstrije nobenih številskih podatkov v tem oziru. Navajam pa za vzgled dve nemški mesti, ki sta v skrbi za družabno preosnovo in vzlasti za stanovanja tako rekoč prvi na Nemškem — Kolin in Mannheim. Iz njunih podatkov razvidimo, koliko slabše mora biti še-le pri nas.

Društvo za porodniško zavetišče (Wöchnerinnen-asylverein) v Kolinu poroča v svojem šestem letnem poročilu za leto 1894, da je med tistimi družinami, pri katerih je imelo v minulem letu kaj posla, 112 jih stanovalo samo v eni sobi. Šestinpetdeset med njimi je imelo 3–9 članov. Društvo je našlo tisto leto 133 rodbin s samo eno posteljo.

Mannheimsko zavetiško društvo poroča za ravno tisto leto, da je našlo 124 rodbin s samo enim prostorom in 37 s samo eno posteljo.

Škoda se mi zdi prostora, da bi opisoval, kako se v tacih razmerah z besedami in dejanji širi pohujšanje, kako slabše stanovniki nadvladujejo boljše. Delavski stanovi imajo vsled živahne materijalističke agitacije socijalno demokratičnih časopisov, knjig, shodov, delavskih tovarišev nebrojno priložnosti slišati kaj slabega, protiverskega, nesramnega in z maternim mlekom vsrkavajo vsled slabih stanovanj otroci vse to, kar se giblje v odrastlih zapeljancev obupnih srcih.

Se eno veliko napako moramo omenjati. Delavske rodbine vzprejemljejo v svoje luknje samske delavce in delavke in jim za majhno mesečno plačilo dajejo prenočišče. Za te in za njihove prenočevalce je npravna škoda nepopisna.

V tacih nezdravih luknjah ni nobenega nagiba za urejeno rodbinsko življenje. Mož se tako rekoč boji domov; dokler more, ostaja drugod: po beznicah, pri socijalnem društvih, v gostilnah. Že zavoljo tega, da zado-

stimo na pošten način ti žalostni potrebi, moramo ustanovljati delavska društva.

Če moža ne trpi doma, kamo-li mladino. Že v otroških letih se ogibljejo stanovanja; ko pa jamejo dozarijati, jih razven po noči ne zaslediš doma. Kako se izkvarjajo dečki in mladeniči na ta način, ni treba popisavati. Se hujše je pa za deklice. Njena ženska natora se ne more razvijati v nečedni luknji, in če je posebna božja milost ne obvaruje, izgubi vsled tega glavni znak svoje natore: nežnost in z njo združeno sramozljivost.

V stanovanju ji je in ji mora biti dolgčas tembolj, če ni domača hči, marveč hodi le spat tja. Ako nima veselja do cerkve in do pobožnih vaj, je izgubljena. In kje naj dobi tako veselje? Sam dolgčas je zelo velikrat vzrok nepremišljenim zvezam in znanjem, ki ji kmalu izrabijo njeno npravno premoženje. Mlajši delavci, vojaki, vedne priložnosti za ples i. t. d. ji brž začrtajo opolzlo pot, katera vodi v vlačugarstvo, v bolnišnice in ječe.

č) Delavska stanovanja so v socijalno-politiškem oziru zelo pomanjkljiva.

Soc-politična stran našega vprašanja nam pojasnuje tudi npravne napake.

Načela, po katerih se socijalno-politiški presoajo delavska stanovanja, se delé v več vrst po raznolikem temelju, na katerem stojé. Liberalni industrijalci trdé, da se morajo delavcem preskrbeti dobra stanovanja, ker se s tem množi njihova delavska moč. S tem se torej pospešuje proizvodnjanje samo. O tem, da ima delavec kako pravico za dobra stanovanja, seveda liberalci ničesar ne vedo. — Nekateri izmed njih izražajo svojo misel brez ovinkov; drugi jo pa pač izkušajo s 'človekoljubnimi' publicami nekoliko zakriti; toda obojni so si enaki.

Krščanska načela govore popolnoma drugače. Po teh načelih je vprašanje o delavskih stanovanjih ena glavnih točk družabnega vprašanja, — hibe v tem oziru so posledice pa hkrati tudi važen vzrok izsesavanju delavskih stanov; pomoč v ti revščini pa povzdiguje delavcem gmotno, npravno in družabno silo in je s tem silno orožje v zmagobudilnem boju proti kapitalizmu.

To nam treba nekoliko pojasniti.

Družba je organizem in kot organizem je v sedanjih časih bolna. Ozdraveti ne more, dokler so njene

?) Iz svoje precejšnje izkušnje v tem oziru navajam ta-le značilni zgled: Naprošen sem kot duhovnik nekoč opeminjal mlado dekle, naj se odtrga svojemu znanju, ki je je gojila z omoženim (I) delavcem, ki je vrh tega imel še z neko drugo delavko zveze (II). Obljubila mi je. Dober mesec dni kasneje je nanesel slučaj, da sem jo videl in jo vprašal, kako drži svojo obljubo. — »Trdno jo držim in jo hočem držati«, mi odvrne; — »toda strahovito mi je dolgčas. Nimam človeka, da bi se z njim kaj pomenila.« Pri tem jo oblijejo solze. — Tedaj sem čutil bolj kot kedaj, kako neobhodno je potrebno —, da duhovnik v izvrševanje svojih svetih dolžnosti deluje neustrašeno za preosnovo sedanjih žalostnih družabnih razmer, ki ogromno zavirajo njegovo ožje duhovniško delo. Zavedal sem se jasneje, nego sicer, da spada družabno delo v našem času med prve dolžnosti duhovnega pastirstva.

prvotne stanice, njene prve organske tvorbe razrušene. Prvotne stanice, prve organske tvorbe v družabnem organizmu so pa rodbine. Da so te razrušene, vidimo najbolj, če si ogledamo delavska stanovanja.

K rodbini spada nujno dom. Kjer ni doma, tam tudi ni prave rodbine. Omika, prava vernost, napredek ima svoje pogoje v rodbinah s stalnim domom. Nomadski rodovi, sem in tja se podeče človeško tolpe ne poznajo napredka. Zgodbe naših pradedov in vseh omikanih narodov na svetu nam to potrjujejo. Še-le ko se je pričelo poljedelstvo, s katerim je združen stalen rodbinski dom, moremo govoriti o pričetku omike.

Prvoborilci za omiko pri neomikanih narodih — naši misijonarji — se držé še sedaj ravno tega načela. Najpreje navajajo 'divjake' na neko stalnost s tem, da jim zidajo hišice in jih učé poljedelstva, potem jih šele pridobé za pravo vero. — Najpreje uničujejo nomadstvo kot glavni vzrok podivjanosti, potem gré lahko na boljše.

Naše delavsko ljudstvo je sedaj res v nomadskih razmerah. Brez doma, brez stalnosti se vali od kraja do kraja, od dežele do dežele, od zemlje do zemlje iskat si koška kruha. Nomadski rod! samo s tem razločkom, da so prejšnji nomadski rodovi vsaj med seboj tvorili enotnost, nomadje prosvetljenega veka so pa med seboj atomizovani, razrušeni drug od drugega, ne samo brez doma, marveč tudi brez roditeljev, brez narodnosti, brez domovinske ljubezni, brez stanovske samozavesti, slabši nego »večni zid«.

Mednarodnost, katero tolikrat povdarjajo socijalni demokratje, strašno potrjuje to dejstvo.

V trdnem rodbinskem organizmu¹⁾ in v ljubezni do domovine in do naroda, ki je združena z njo, je vera in nrvnost, napredek in omika doma. Brez njega pa bohotno poganja nevera in nenravnost, nered in surovost. Življenje dovolj dokazuje to resnico.

Torej je misijonsko delovanje, posvečeno veri in omiki, zbirati atomizovano nomadsko četo delavskega ljudstva in jo urejevati. Po tem, kar smo rekli, smo upravičeni trditi, da je prvi začetek k temu izvrševanje tega-le načela:

»Vsaka rodbina mora imeti lasten dom, ali mora imeti vsaj možnost, da pride do njega.« (Dalje sledi.)

¹⁾ V tem smislu se izraža tudi načrt krščansko-socijalne delavske stranke, sklenjen pri prvem strankarskem shodu avstrijskih krščansko-socijalnih delavcev dne 5. prosenca 1896 (gl. 10): ker je temelj vsemu družabnemu redu rodbina, zato smatramo za glavno nalogo vseh javnih oblastij vsestranski varovati in pospeševati rodbinsko življenje z zakonitimi določili in njihovim izvrševanjem v upravi. Podobno se izraža tudi »Socijalni načrt slovenskih delavskih stanov«.

Ivan, Petrič Josip, čevljar, Nareks Fran, Bitenc Josip, Japel Anton, Gorsič Marjeta, vabi jih tem potom društveno načelnistvo, da se blagovolé javiti v društveni pisarni v zmislu § 14. zadr. pravil.

Obupno stanje obrtnikov. Iz Črnomlja, dne 4. novembra 1897. — Kdor je tepen, sme vsaj jokati; mi obrtniki smo grozno tepeni, a moramo molčati pa plačevati. Trgovci, ki se niso nikdar učili nobenega rokodelstva, prodajajo vse: narejeno obleko, obuvalo, klobuke itd. Odkod jemlje? Od domačih obrtnikov? Kaj še! — od tujih, židovskih tovaren. Mi domači obrtniki pa strašno propadamo, ostaje nam nazadnje — beraška palica. — G. vrednik! Povejte, kje je obrtni red? Vsak mora od svojega obrta plačevati davek, n. pr. krojač od krojaške obrti 25 gld. itd.; človek bi pričakoval, da bo trgovec z mešanim blagom, ki prodaja storjeno obleko, ali pa čevljarške izdelke itd., tudi plačeval davek za vsako vrsto izdelkov posebe; to bi bilo pravično in za vse enako. Toda ni tako! Tak trgovec plačuje samo od svojega obrtnega lista, in če bi potem prodajal sto vrst obrtniških izdelkov, vse mu je dovoljeno. Mi odločno oporekamo temu in zahtevamo enakih pravic za vse! — Pred 4 meseci smo osnovali obrtno zadrugo za celi sodni okraj, in dobro napreduje. Zelo potrebujemo pa še konsumnega društva, da bomo neodvisni. Pri bližnjih občinskih volitvah si želimo mož, ki imajo srce za ljudstvo. — Obžalujemo zelo, da se je poprava občinske hiše (stala je nad 5000 gl.) izročila tujcu Italijanu. Zakaj ne bi domačini zaslužili? Prihodnje leto bo zidala posejilnica hišo (20 000 gld.), in bo dobil zopet tujec delo! In vendar, s čegavimi žulji so prisluženi denarji v posejilnici? — Kmetje in obrtniki, zbudimo se, spreglejmo, kdo je naš prijatelj, združimo se! V občinski odbor izvolimo može, ki bodo govorili nevstrašeno za obrtnika in kmeta.

Z Jesenic je spustil prijatelj Skalar pismo po Savi, ki ga je prinesla v Ljubljano in naravnost v roke prijatelju Jožetu. »Jože! vzemi v roke eno zadnjih številk soc. demokratičnega dudelzaka »Delavec« ter beri, kako se jeze napihuje, ker se soc. demokratski shodi pri nas niso vršili po volji Lužarjev. Kršč. socijalista Rozmana imenuje priganjača v tovarni; pa ta Rozman ni priganjač v tovarni, ampak le priganjač soc. demokratičnih lužarskih naukov. V tovarni je on le preprost delavec. — Dudelzak »Delavec« se tudi zato napihuje, ki imajo, kakor on misli, ti prekl. . . klerikalci vajeti v rokah. Tukaj ima neki gospodar dva osla, ki vozita v tovarno, pa potrebuje enega voznika, ki bi za vajeti držal osla. Dopisnik dobi lahko službo in vajeti v roke. — V gostilni pri g. Ferjanu, pravi, je g. župnik pobegnil s shoda. Rekel sem Ti že, da Lužarji ne morejo živeti brez zavijanja resnice. G. župnik je ostal do zadnjega in povedal, kar jim gre lužarjem, ti so pa poparjeni odšli. Samo Lužar, vodja, ta je modroval. Rekel je, da so pri Kranju nekega človeka šintarji pokopali. Ko smo vprašali za faro in kraj, ni vedel odgovora. Kakor je zinil, se je vjel. Rekel je tudi, da je dober kristijan in da tudi on spolnuje sedem božjih zapovedij. Dober kri-

Naša organizacija.

Prvo ljubljansko del. konsumno društvo.

Ker zadružno predstojništvo ne vé, kje stanujejo sledeči gg.: Kramar Jakob, Mekinc Fran, Kovič Anton, Kolesa

stijan jih ima deset, lužarji so tri že izgubili, najbrže jih bodo še onih sedem. Koj drugi dan po shodu je res izgubil šesto božjo zapoved in se je obnašal kot prava žival . . . Pa so ga iskali angeljčki s svetlimi svečami, sel pa je menda raje sam v Radolico sodnji se naznanit. — Pri nas vsiljujejo mokračji že dalj časa neko kovinsko strokovno društvo. Dobra reč se sicer sama hvali, to društvo morajo pa hvaliti mokračji. Ne vemo pa prav, kaj pomeni to ime: kovinsko strokovno društvo? Eni mislijo, da je kovinsko zato, ker se šivanke kujejo v njem, in ker je Zadnik eden prvih notri, drugi pa pravijo, da v strokih fizol jedo in zato je strokovno društvo. Pojasni mi no Ti! Pozdravljen!

Železničar.

•Krščansko-soc. železničarsko društvo v Ljubljani. (Nepolitična zveza osovba

avstrijskih železnic.) To društvo je imelo v nedeljo večer dne 31. oktobra svoj ustanovni zbor. Prostorna dvorana rokodelskega doma je bila gосто zasedena samih krepkih železničarjev. Prva točka dnevnega reda je bila: čitanje pravil. Pravila govoré, da je namen novemu društvu »zboljšati in varovati duševne in gmotne interese svojih udov v dosego skupnega iskrenega delovanja v prosep vseh železničarjev na temelju lojalnih, državo vzdržujočih, patrijotičnih načel. Brez dvojbe je to lep namen, da bi ga mlado društvo le kmalu doseglo. — Druga točka je bila: vsprejemanje pristopnic. Dobro znamenje je to, da se je takoj prvi večer okrog 200 železničarjev raznih kategorij zglasilo za društvo. S časom jih pride še več in novo društvo bode imelo v svoji sredi boljši in inteligentnejši del železničarjev naših. — Tretja točka so bile volitve: društvenega načelnštva (15 odbornikov), nadzorovalnega odbora (5 udov) in razsodišča (6 udov). Volitve so se vršile soglasno. Načelnikom je izvoljen gosp. J. Wenig, uradnik c. kr. drž. železnice; njegova namestnika sta gg. Finžgar in Noč; tajnik je gospod Schott, njemu namestnika gg. Gregorec in Pip; blagajnik je gospod Kralič, njegova namestnika sta gg. Wislak in Vare, voditelj računov je g. Mrvic, njegov namestnik gosp. Fr. Tuma, knjižničar je gosp. Cerar in gosp. Jaklič njegov namestnik. Vsi izvoljenci so se izrazili, da sprejmejo ta zaupna mesta, in obljubili, da hočejo po svojih močeh delati v prosep novega društva. Uprav ko so bile volitve končane, vstopi v dvorano državni poslanec dr. J. Ev. Krek, ki je bil viharno pozdravljen. V duhovitem govoru je želel novemu društvu krepkega razvoja in obilnega sadu. To je tudi naša želja. — Knjižnica novega krščansko-socijalnega železničarskega društva se snuje, »ki naj ima: nabožna, lepislovna, poučna in strokovna vednostna dela, katera naj se nabavijo ali z društvenim premoženjem ali pa dobé od radodarnih dobrotnikov za društvo«. Ker

društvo še nima premoženja, knjig pa potrebuje silno, prosi načelnštvo društva vse gospode in gospe, ki jim je pri srcu razvoj in utrditev krščansko socijalne ideje, da priskočijo društvu v prvem hipu na pomoč s tem, da podaré za društveno knjižnico knjig, časopisov, zemljevidov itd. Vsako reč hvaležno sprejme načelnik krščansko-socijalnega železničarskega društva v Ljubljani gosp. J. Wenig, uradnik c. kr. državne železnice Kolizej, štev. 78—80.

Prodaja železnic. V objubljeni deželi najbolj razbrzdane svobode in najbolj neomejenega gospodstva »ljudstva«, v zedinjenih državah Severne Amerike, se tudi železnice prodajajo kakor pri nas krompir. Union-pacifiška železnica ima že davno izgubo. Te dni je imela biti javna dražba, da bi jo prodali tistemu, ki bi največ ponudil, prav kakor prodajajo kup krompirja, če je spekulant s poljskimi pridelki faliral. Vlada pa je ukazala, da se mora javna dražba preložiti na poznejši čas, ker cenilna vrednost ni bila niti tako velika, kolikor ima vlada dobiti. Odbor je potem povišal ceno, s katero se bo začelo dražiti, na 58 milijonov dolarjev. Toliko ima namreč vlada dobiti od železnice. Nato je bila dražba dovoljena. Vršila se je dne 1. novembra, na vseh svetnikov dan, v Omahi (Nebraska).

Politika po svetu.

Jako važen shod bo dné 14. novembra t. l. na Dunaju. Sklicuje se namreč za ta dan prvi splošni shod avstrijskih kmetovalcev. Oklic popisuje bedo in propadanje kmečkega stanu. — »Kmetje iz vseh avstrijskih dežel! Beda kmetskega stanu vedno narašča. Večletnim slabim letinam je sledila po mnogih krajih še mnogo slabeja v letošnjem letu, kar je provzročila toča, nalivi in nenavadna pòvodenj. Tisoči kmetov zrò skrbi polno bodočnosti v lice, tisoči in tisoči ostavijo domovino, ker jim je zmanjkalo za življenje in obstoj potrebnih sredstev, stotisoči so se pa morali vsled sedanjega gospodarskega nereda zadolžiti do vratu, in vkljub temu v tej brezmejni nesreči 12 milijonov avstrijskih kmetov zamačka na obljubljeno pomoč. Opetovano je vlada že predložila načrt zakona [glede stanovske kmečke organizacije, toda brez vsakega vspeha; brez vsake koristi in brez konca se že proučava vprašanje o termino-kupčiji z žitom in o preosnovi žitnih borz: z narodno-gospodarskega stališča nad vse meje škodljivi naredbi glede mlinarskega obrta sta še vedno v veljavi, in vkljub neznosni bedi se še podaljšuje negotoba z Ogersko postari krivičnosti. Vsi ti pojavi in dejstva, katerih se ne da tajiti, nam nalagajo dolžnost, da skupno povzdignemo svoj svareči glas, kajti nadalje nespremenjeno ohraniti sedaj vladajoče razmere, se pravi popolno uničiti ves kmečki stan. Poljedelci iz vseh dežel Avstrije! Jedini in složni hočemo pokazati na »splošnem avstrijskem shodu poljedelcev«,

da ima tudi kmet pravico zahtevati državnega varstva za svoj gospodarski obstoj, da kmet ne more živeti od narodnostnih bojov in nasilstev ter ne plačevati davkov, da mora konečno zahtevati plodonosnega delovanja na polju socialne in gospodarske preosnove, in da vsi, brez razlike jezika in narodnosti, skupno zahtevamo, da se ohrani avstrijski kmetijski stan na podlagi državnega reda moči in veljave. — Oklicivabi, naj bi vsaka kmetiška zadruga odposlala kakega zastopnika, ali pa pooblastila svojega poslanca. Mnogo državnih poslancev je obljubilo svoje sodelovanje. — O uspehu sporočimo o svojem času.

Drobtine.

Za delavce v tobačni tovarni in železničarje. V jedni prvih sej, dne 22. oktobra, je pojasnoval drž. posl. g. dr. Krek pri razpravi o državni podpori za ponesrečene kraje ter veliko bedo delavcev. Opozarjal je pri ti priliki tudi na veliko krivico, ki se je zgodila delavcem v državnih podjetjih, posebno v tobačni tovarni in pri železnici, da so se vedno prezrli, ko je država naklanjala uradnikom takozvano potresno doklado. Draginjo v Ljubljani priznava vlada sama; gotovo pa je, da pri tem največ trpé najnižji in najslabše plačani sloji. V tem smislu je predlagal resolucijo, v kateri se vlada pozivlja, naj od denarja, ki ga ima na razpolago, dá primerno draginjsko podporo delavcem v tobačni tovarni, pri državni železnici in sploh uslužbencem v državni službi, katerih se vlada dosedaj še ni spomnila. Mi smo gospodu poslancu zelo hvaležni in se trdno nadajamo, da se mu posreči doseči to in s tem ustreči mnogoštevilnim bednim delavcem, podpore krvavo potrebnim.

Naš shod na Viču in »Rodoljub«. Citatelji »Glasnikovi« bodo gotovo oprostili, da omenjamo v našem listu umazane papirnate cunje, ki izhaja pod naslovom »Rodoljub« v »Narodni tiskarni« in kateremu je urednik vipavski »junak« dr. Tavčar, velik »prijatelj« nas krščanskih delavcev in vseh naših naprav. To umazano glasilo sicer ni vredno, da bi je omenjali v našem listu, in bi tudi sedaj pustili to liberalno-socijalistično trobento pri miru, ko bi ne objavila v zadnji številki daljšega poročila o našem zadnjem shodu na Viču, oziroma celo kopo najostudnejših lažij o našem poslancu g. dr. Kreku. Nikakor nam ni namen, odgovarjati na brezštevilne neosnovane napade, s katerimi obsipa našega zastopnika v dunajskem parlamentu, in ga tudi ne brani, ker ga kot takega dovolj branijo zapisniki državnozborskih sej in v proračunskem odseku, ki nam svedočijo, kaj je g. dr. Krek že storil za kmeta in delavca, pač pa hočemo pribiti nekaj bolj gorostasnih lažij. »Rodoljub« pravi, da bi bilo bolje, da bi taki poslanci ne hodili mej kmete. Saj res! Vse nesreče v kmetškem stanu so krivi poslanci, ki hodijo poročat svojim volivcem. Sedaj nam je še le umevno, zakaj ljudski zastopniki »Narodove« stranke nikdar ne počasté volivcev s svojo navzočnostjo.

Liberalno - socijalistična cunjá nadalje lamentuje, da se dosedaj še noben naših zastopnikov ni spravil z resno voljo na kmetško vprašanje. Koliko je resnice na tem, je znano našim čitateljem dovolj. Vprašamo pa, kedaj so se pa spravili »Narodovi« zastopniki tudi le površno na kmečko vprašanje? Vse, kar so o tem objavile »narodne« trobente s Kongresnega trga, so bile neslane neslanosti neslanega novomeškega Slanca, ki se je sem pa tje z vso svojo »učenostjo« hotel povspeti na vrhunec socijologije, pa je vselej prav globoko padel. Recimo pa, da naši možje ne bi bili prav ničesar storili za res bednega kmeta, tega pa vendar niso storili, kar so v svoji neizmerni »ljubezni« za ubogi kmetijski stan sklenili naši ljubeznjivi »Narodovi« »prijatelji«. V isti, namreč 21. številki »Rodoljuba« se nahaja v uvodnem članku nastopni stavek: »Klerikalci ne morejo v deželnem zboru nič doseči iz lastne moči, in poskrbljeno je, da ne bodo mogli izpolniti nobene tistih obljub, s katerimi so preslepili svoje volivce.« »Narodovci« so torej v zvezi z nemškimi liberalci sklenili, skrbeti za to, da katoliški zastopniki ne bodo mogli ničesar storiti za ubogega kmeta. — Ta stavek čitaj za kmečki stan toliko »vneti« dopisnik »Rodoljubov« naš »prijatelj« G., potem bodeš pa še lahko rohnal na naše može, osobito vrlega našega prvoboritelja g. dr. Kreka. Vedi pa, čim bolj mahaš po njem, tem tesneje se ga bomo oklepali, dobro vedoč, kaj pravi pregovor: Ni najslabše tisto sadje, ki ga glojejo ose.

Pismo prijateljici Katri. — Draga Katri! Prav vesel me, da si se me spomnila in mi poslala v »cekarju« toliko novosti in zraven si še tako dobra, da cekar tudi meni posodiš, da tudi jaz kaj vanj zbašem. Nekoliko dni pozneje, ko si mi pisala, sem zvedela, da bo zopet soc. demokratiški shod v Ljubljani. Hitro vzamem Tvoj »cekar« in svoj »rdeči parapli« in hajd proti mestu, da poiščem »skazino«, kjer imajo »demokratci« svoje shode. A žal, prepozno je bilo! Pozneje dobim znanko, ki je bila pri shodu in ta mi je rekla, da je bilo vse mirno, samo enega, ki ni bil rdeč, so na hladno postavili in da se je tisti Zadnik, o katerem si mi Ti zadnjič pisala, silno jezil, ker je bilo premalo poslušalcev — jih je menda že pamet srečala — nekaj pušic je spustil na kršč. socijaliste — in bil je pri kraju s svojo — »kunštjo«. Tako, draga Katri, tukaj mi je spodletelo, »cekar« ostal je prazen. Kaj mi je bilo storiti, da bi ga napolnila? Hajd naprej! Reva bila sem že tako utrujena, da sem se morala na svoj rdeči »parapli« opirati. Ko grem dalje po ulicah, gledala sem, kako lepo lice je dobila Ljubljana po potresu, široke ulice, lepe visoke hiše, vodovod, električno luč in »tele-bom« ali kako se že pravi tisti reči, ki se na daleč ž njo govori. Misllila sem: zdaj ko je toliko novih hiš, se bode pa že glede stanovanj tudi delavcem znatno zboljšalo, pa — menda ni tako! Ko pridem do franciskanskega mostu in ondi na oglu malo postojim, slišala sem ondu stoječe možake, ki so se ravno o tem pogovarjali, kako trda gré se zmiraj nižjim stanovom za stanovanje. Pravil je jeden izmeij njih, da tacih stanovanj od 400—800 gld. je na

razpolago, da, še praznih precej, stoji, mej tem ko se delavci, ali z drugo besedo: »proletarci« kar »prešajo« po tesnih in zaduhlih beznicah. — Takoj na to se pa drugi oglasi ter trdi, da bi gospôda rada delavca izgnala iz mesta, delavec naj bi bil, gospôdi le nekako orodje, na katero se le takrat spomni, ko ga rabi, kakor n. pr. kovač na klešče, kadar hoče žebelj izrovati. Veš, Ktra, rekel je tudi, da marsikateri bišni gospodar bi še priredil manjša stanovanja za delavce, pa gospôda tamkaj na »rotovžu« ga takoj zavrne, baje, da to — ni lepo! Neverojetno se mi je zdelo, da bi ljubljanska gospoda, ki sestoji z večine iz kmetskih sinov, tako delavce zatirala; zato sem jo krenila proti »pajgofu« s kojim sem se peljala proti mojim ljubljenskim Rovtam, kjer ni vse tako napeto, kot v Ljubljani in imamo vsaj dosti svežega zraka — in če družega ne — nas vsaj nihče ne prezira in vodo imamo zastoj. — Ker bo zdaj kmalu sv. »Ušpeta«, Te že danes povabim na svoje godovanje; takrat se že se kaj pomenive, kako sem po Ljubljani z rdečim »parapl« hodila, in takrat bom kar ob enem tudi Tebi veseli god voščila, ki ga boš šest dni po mojem obhajala. Te pozdravlja Tvoja

Spela.

Resnicoljubje socijalnih demokratov. Na soc. dem. shodu v kazini dné 19. oktobra je rekel med drugimi umazanimi neumnostmi »sodrug« Zadnik, da so krščanski socijalisti nevedneži, da nič ne znajo. V dokaz seveda »utemeljenih« trditev je navedel okrajno bolniško blagajno v Ljubljani, »katero so opravljali krščanski socijalisti tako, da jim je moral mestni magistrat odvzeti.« »Učeni« Zadnik je moral pač dobro vedeti, da so na shodu le njegove vrste ljudje, katere ima on na »spagi«, kakor marionete in katreim tudi resnica ni tako sveta, da bi se z bali 99,9 odstotkov laži. Ako Zadnik pozna razmere v bivšem odboru bolniške blagajne, mora tudi vedeti, da so bili krščanski socijalisti v manjšini. Da je postal Kregar načelnik, je bil le slučaj, ali pa posledica nekaterih neznčajnih odborikov, ki so mu pozneje delali največje zapreke, ki pa sicer o kakem krščanskem socijalizmu niti ne sanjajo. Poslovanje odbora so onemogočili oni odborniki, ki niso hoteli prihajati k sejam, ter s tem omogočili razpust odbora. Kje je torej resnica Zadnikove trditve? Nasprotno je Kregar opetovano nasproti uradnikom zahteval pravičnosti do delavcev. Mogoče, da so bili Kregar in njega somišljeniki radi tega nevedneži, ker so hoteli pravičnost tudi za zadnjega delavca. Sicer ima pa deloma Zadnik tudi prav. Neveščti in nezmožni smo kršč. soc. v resnici odirati delavce, v čemur so socijalni demokratje pravi »doktorji«. V tem se mi res ne moremo z njimi kosati, sicer naj bi pa blagovilil Zadnik pogledati soc. dem. nevednost. Vlada je razpustila organizacijo železničarjev in delavsko izobraževalno društvo v Trstu zaradi prestopka pravil. Ako soc. demokratje res toliko vejo, kako je to, da niti delokroga svojih lastnih društev ne poznajo? Ne, ne! od soc. demokratov se ne homo učili, najmanj pa od Zadaika. Gorje nam, ko bi imeli v svoji sredi tako »učene profesorje« kot je Zadnik. Razvidi se, da

socijalni demokratje v svojih trditvah niso izbirčni glede resnice, posebno ako poleg ni nikogar, da bi stvar razjasnil.

»Gliha vkup štriha.« Mi smo že večkrat povdarjali, da so naši »napredni liberalci« pod komando dr. Tavčarja ob enem tudi prijatelji in zavezniki socijalne demokracije. To nam se bolj priča izjava nekega sodruga, (kojega ime je na razpolago) da socijalnim demokratom »Narodna tiskarna« tiska vabil a z a s h o d e b r e z p l a č n o. Radovedni smo, kako bo dr. Kušar z drugovi pobijal socijalno demokracijo, kateri »Narodna tiskarna« pomaga iz denarne zadrege z brezplačnim tiskanjem vabil. S tem se zopet potrjuje resničnost pregovora »gliha vkup štriha«.

Vesela novica iz Idrije. Že ob sklepu današnjega lista je došla radostna vest v Idrijo: »Poljedelsko ministerstvo je odredilo, da dobivajo vsi rudarji žito in drva v isti množini, kakor doslej — b r e z p l a č n o. Količnega pomena je to za delavca, vedó posebno družinski očetje.«

Nesrečni tržaški Slovenci. Kakor kažejo vsa znamenja, ima v Trstu in bližnji okolici soc. demokracija med slovenskimi delavci mnogo privrženecv. To tudi ni čuda. Ondotno časopisje se bore malo briga za delavski stan in sploh socijalno vprašanje. Tržaški Slovenci so gospodarsko in politično tlačeni od smrtnih sovražnikov, Lahov. Oni sami tudi ne mislijo na družega, kot na samo narodnost. V tej fiksni ideji so primorski Slovani pozabili na prevažno gospodarsko, oziroma socijalno polje. Pozabili pa tudi na verski čut naroda slovenskega. Le s tega stališča moremo tolmačiti dejstvo, da je katoliški duhovnik v Trstu priporočal za volitve v zavarovalnico Slovincem samo soc. dem. kandidate. Može, ki se v njegovi bližini kažejo morda celo narodne, ki so pa vsled svojega mišljenja skrajno nevarni narodni in krščanski misli. Kjer dobiva tal soc. demokracija, gineva verski in narodni čut, množi pa se socij. beda. Trst, to krasno nekdanj slovensko mesto ob sinji Adriji, kaže danes žalosten obraz Slovincem v vsakem obziru. Plače ondotnih delavcev se vedno znižujejo, ker Lah hoče izrabiti Slovence, katere smatra robovi, v svojo korist. Laška podjetja se množé in s tem uničujejo slovenski značaj prebivalcev tudi v okolici. Poleg vsega se pa tudi vlada ne briga prav nič za napredek Slovanov. Teh žalostnih razmer se otresti, bodo morali tržaški Slovenci nastopiti drugo pot, pot gospodarske organizacije, utemeljene v katoličanstvu. Le tem potom bode mogoče oteti primorsko Slovanstvo pogina pred iredento in socijalno demokracijo.

Lep zgled za socijalne demokrater. Na Poljanski cesti v neki gostilni je bil pred nekaj dnevi neki faliran brivec J., kateri je pokazal načela socijalne demokracije. Zabavljal je proti nekemu poštenemu fantu čez f . . . , krščanske socijaliste in sploh čez vse, kar ni pokopitu židovske socijalne demokracije. Tudi ni pozabil, da mora samo nemški govoriti, dasi sam bolje slovensko govoriti zna, kakor nemško; kar mora biti, pa mora biti. Naš fant nekaj časa posluša, ko mu je gospod J.

razlagal svoje umetnosti, ko se mu pa dovolj zdi, pravi: »Kaj mi klepetate nemško? Jaz sem sin slovenske matere!« (dasiravno je dobro razumel!) Tako bi moral vsak pokazati, kje da smo. Ko je pa bilo treba plačati, je pa povabil gospod J. oštirja ven v vežo in namesto plačila dal je gospod J. oštirju dve zausnici. Slučajno pride ravno neki redar mimo in pokaže g. J., kako da se je obnašati in to tudi gospod J., da je treba ceho z denarjem in ne z zausnicami plačati, ker tudi kadar gre gostilničar kaj kupit, mora denar imeti in ne samo pest. Ne vem, ali se uči tako v izobraževalnem društvu socijuzov, ali na shodih ali kje? Gospodje v taboru socijalne demokracije, ako nam bodele take izgleda dajali, kakor gospod J., potem vas bomo še bolj lahko spoznali in se še bolj od vas obrnili. Za danes naj zadostuje, ob priliki kaj več!

Ana.

Iz socijalnega raja. Socijalni kolovodja z Angleškega, Tom Mann, je prišel večkrat v Antwerpen govorit. Njegovi govori so bili taki, da so mu Belgijo prepovedali. Zdaj se ponuja, da bo govoril proti buržoaziji, toda zahteva za vsak govor 200 frankov, ceneje »delati« ne more. V Antverpenu je nagovarjal delavce k stavki, kričal, da stavka prinese velike dobičke, in pri tem se udaril ob svoj žep. Seveda njemu je bila stavka dobiček. Kolovodja Anseele je zapravljal pri kongresu v Curihu s svojo drago polovico nad 1000 frankov, zato je zdaj podražil kruh delavcem. Katoliki so ostali pri stari ceni, socijalisti pa, ki imajo še dovolj velike zaloge moke, so s ceno poskočili v Bruselju, Vooruitu in Borinažu. Tu delavci hučo stradajo, gospoda od generalnega staba pa zapravlja v tujini, da je kaj! O vodji Vandervelde se piše, da popotuje kot princ, Furnémont in tovariši popotujejo, »nobel« jedó in pijó ter tako socijalno vprašanje rešujejo. Nihče naj ne misli, da je to kaka izmišljena stvar. Socijalisti sami se čez to pritožujejo. Tako piše n. pr. glasilo holandskih socijalistov »Recht voor Allen« o curiškem kongresu: »Belgijski odposlanci gredó »fletno« zapravljalat denar, katerega so korporacije z velikim trudom nabrale, ter jim mora tako njih pota in zložno življenje plačati revno ljudstvo.« Ne smemo pozabiti, da piše tako socijalist. Socijalni vodje, milijonarji, živé razkošno na troške delavcev, vpijejo pa, da zatira delavce buržoazija. Poleg tega pa morajo navadni delavci molčati in odobravati zapravljanje vodij, drugače jih izbacnejo. Tako ne mine v Bruselju ne teden, da bi ne bil kdo izbacnjen. V Molenbecku so izključili zopet tri delavce, ker so vodjam očitali, da odirajo ljudstvo. Zares nikjer ne veljajo znane besede »schweigen und weiter dienen« tako, kakor pri socijalistih. Le ta razložek je, da se mora reči: »Schweigen und weiter zahlen!«

Delavsko gibanje na Gor. Avstrijskem. Katoliško-delavska organizacija zelo lepo napreduje na Gorenjem Avstrijskem. Sedaj je v deželi 19 delavskih društev in 24 društev rokod. pomočnikov. Že dolgo so želeli nekateri prijatelji delavskih stanov, da se združijo vsa ta društva v jedno deželno zvezo. In slednjič se je vendar vresničila njihova želja. Letos se je ustanovila deželna

zveza, katere glasilo je »Arbeiterfreund«, ki izhaja v Gradcu.

Ženske v Ameriki. V Zveznih državah severo-ameriških imajo tudi ženske politične pravice. — V državi Wyoming imajo popolno volilno pravico in so tudi udje porotnih sodišč. V 14 državah imajo ženske pravico voliti pri solskih zadevah. V Arkansasu in Missisipiju imajo pravico glasovati, ako se komu dovoli prodaja vpijanljivih pijač. V Kansasu volijo ženske tudi v mestni zastop. Voliti sme vsaka ženska in ne samo omožene. Le po nekaterih državah je omejeno, da smejo v solskih zadevah samo matere zakonskih otrok glasovati.

Bogati »proletarci«. Voditelj nemške soc. demokracije Bebel je milijonar, tudi njegova pribočnika Singer in Volmar sta bogataša. Jednako dobro se počuti v svojem bogastvu vodja avstrijskih soc. demokratov dr. Adler. Na Francoskem pripada 5 milijonarjev k soc. dem. stranki. Poleg teh ima še 20 voditeljev francoske soc. dem. velikanska premoženja, tako da lahko pričakujejo na svojih letoviščih »zlatega veka« bodoče soc. države. V belgijski zbornici imajo socijalni demokratje 33 svojih zastopnikov, a med temi je bil samo j e d e n delavec, drugi pa so ali hišni posestniki, ali advokatje, zdravniki milijonarji in podobni »delavci«.

Socijalno-demokratsko časopisje je v Nemčiji zelo razvito. Sedaj imajo demokratje na Nemškem 39 dnevnikov, 5 tednikov, 15 listov izhaja po trikrat, 7 časopisa po 2 krat na teden. Poleg teh listov imajo še 2 saljiva lista, 2 znanstvena in jeden ilustrovan zabavni list. Iz tega se razvidi, da je na Nemškem soc. dem. časopisje zelo razširjeno. Vzrok temu je nenavadno nizka cena časopisov, ker ni treba plačevati koleka, na drugi strani pa ima ljudstvo veliko veselje do branja. Teh okoliščin se poslužujejo soc. demokratje in le na ta način je mogoče, da so se njihova glasila tako razširila med delavskimi stanovi na Nemškem.

Bogatini. Najbogatejši mož na svetu je baje kitajski podkralj Li-Hung Čang, čegar premoženje znaša 2000 milijonov mark (1 marka — 60 kr. av. velj.) Za tem imajo največje premoženje Amerikanci: John Rockefeller z 800 milijoni, Cornelij Vanderbilt in Viljem Waldorf Astor s 480 milijoni. Nemški tovarnar za kanone Alfred Krupp pa ima 472 mil. mark. Rotschildovo premoženje se ceni na 320 mil. mark, ki pa je gotovo še veliko večje. Kaj je pripomoglo tem možem do tolikega bogastva družega nego spekulacija.

Mlad, dobro izučen

rezbar

išče službe. — Ponudbe A. P. 34 poste restante.

Službo organista

Išče dobro izvežban organist. Tudi je pripravljen sprejeti službo v kaki manji duhovniji, kjer bi zaradi pičle plače ne mogel organist shajati. Zna igrati in učiti tudi drugo godbo. — Ponudbe naj se pošljejo uredništvu tega lista.

Vabilo na **USTANOVNI ZBOR**

„Slovenske krščansko-socialne delavske zveze“

v Ljubljani,

ki bo

v nedeljo, dne 14. novembra 1897.

Vspored:

Ob 1/2 10. uri dopoldne: Sv. maša v nunski cerkvi.

Ob 10. uri dopoldne: Ustanovni zbor v prostorih novega »Katoliškega Doma«, Turjaški trg šte. 1. z naslednjim vspešdom:

1. Pozdrav.
2. Poročilo pripravljalnega odbora in čitanje pravil.
3. Vpisovanje udov.
4. Slavnostni govor, govori čast. g. državni poslanec dr. J. Ev. Krek.
5. Volitev odbora.
6. Raznoterosti.

Nasprotnikom kršč.-soc. organizacije vstop ni dovoljen.

Somišljeniki in somišljenice, vdeležite se važnega zborovanja v najobilnejšem številu!

Pripravljalni odbor.

Somišljeniki!

V. spopolnitev krščansko-socialne delavske organizacije se je sprožila misel, ustanoviti v Ljubljani nepolitično delavsko poučno in zabavno društvo. Visoka c. kr. dež. je vlada potrdila pravila »Slovenske krščansko-socialne delavske zveze« s sedežem v Ljubljani in s tem dovolila prepotrebno društvo.

Pripravljalni odbor te zveze, v kateri bo prostora za vse krščansko-socialno delavstvo v Ljubljani, stopa sedaj pred Vas, da mu pomorete oživiti novo društvo, kateremu je med drugim glavna naloga, zbirati v svojem krogu mlade, nepopačene mladeniče, jih varovati kvarljivih socialno-demokratskih nazorov s poučnimi predavanji in pošteno zabavo.

Temu našemu delavstvu omislili bomo tudi v najkrajšem času za stavo, pod katero se bomo zbirali v slogi in navduševali se za vse svetinje milega slovenskega naroda.

Slovinci, somišljeniki! Pristopajte v obilnem številu »Slovenski krščansko-socialni delavski zvezi«, bodisi kot ustanovni (ustanovniki plačajo jedenkrat za vselej 10 gl. ne glede na spol in stan), bodisi kot podporni udje (plačajo najmanj 2 gl. na leto ne glede na spol in stan), ali pa kot redni udje, katerim se bodo doneski določili na ustanovnem zboru (svote 60 kr. na leto donesek rednega člana ne bode presegal). Izobraženo slovensko delavstvo hočemo dobiti! To naše stremljenje podpirati, pa je dolžnost slehernega poštenega Slovenca.

Bog čuvaj slovensko krščansko-socialno delavstvo!
Živela misel krščansko-socialna!

Pripravljalni odbor »Slovenske kršč.-socialne del. zveze« v Ljubljani.

Trgovski pomočnik

(špecerist), išče službe. — Ponudbe J. K. 33 poste restante.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Jakopič.

Fr. Breskvar

knjigovez Pred škofijo št. 6

se priporoča obilnemu naročevanju. Vzlasti ima v zalogi mnogo trpežnih, lepih platnic za knjige družbe sv. Mohorja. Izdeluje vsakoršne, tudi najfinejše platnice. Prevezava misale. Priporoča platnice za Pieteršnik-Wolfov slovar 1 zv. — 90 kr., z vezavo vred 1 gld. 40 kr., platnice za Dom in Svet po 70 kr., z vezavo 1 gld. 20 kr.

Josip Cvetrečnik,

sobni slikar

v Ljubljani, Karlovska cesta 2

24-21

se priporoča.

Čast domačemu obrtu!

Svoji k svojim!

Preč. duhovščini in sl. občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

po zelo nizki ceni z dobro postrežbo

Fr. Pavšner

krojač

Valvazorjev trg št. 4
v Ljubljani.

Kdo pije

Kathreiner

Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

Prihodnja številka Glasnika izide 25. novembra.

Tiska »Katoliška Tiskarna.«